KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.3.2011
KOM(2011) 126 wersja ostateczna

2011/0059 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych

{KOM(2011) 125 wersja ostateczna}
{KOM(2011) 127 wersja ostateczna}
{SEK(2011) 327 wersja ostateczna}
{SEK(2011) 328 wersja ostateczna}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

1.1. Kontekst ogólny

Zgodnie z art. 67 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w poszanowaniu praw podstawowych oraz różnych systemów prawnych. Ustęp 4 tego artykułu stanowi, że Unia ułatwia dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności przez zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych. W art. 81 mowa jest wyraźnie o środkach mających na celu „zapewnienie wzajemnego uznawania i wykonywania przez państwa członkowskie orzeczeń sądowych i pozasądowych" oraz „zgodności norm mających zastosowanie w państwach członkowskich w przypadku kolizji przepisów i sporów o właściwość". Na tej podstawie zostało już przyjętych wiele aktów prawnych, w szczególności rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, jednak ich zakres nie obejmuje małżeńskich ustrojów majątkowych.

Przyjęcie europejskiego instrumentu dotyczącego majątkowych ustrojów małżeńskich zostało określone jako priorytet już w wiedeńskim planie działania z 1998 r. W programie środków na rzecz wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych[1], przyjętym przez Radę dnia 30 listopada 2000 r., przewidziano opracowanie aktu prawnego dotyczącego jurysdykcji sądów, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie „majątkowych ustrojów małżeńskich oraz majątkowych następstw separacji osób pozostających w związkach niemałżeńskich". W programie haskim[2], przyjętym przez Radę Europejską na szczycie w dniach 4 i 5 listopada 2004 r., w którym za priorytet uznano realizację programu środków na rzecz wzajemnego uznawania z 2000 r., wezwano Komisję do przedstawienia zielonej księgi na temat „konfliktu przepisów w sprawach dotyczących majątkowego ustroju małżeńskiego, w tym zagadnienia właściwości i wzajemnego uznawania" i podkreślono konieczność przyjęcia do 2011 r. instrumentu regulującego tę dziedzinę.

Także i w programie sztokholmskim, przyjętym dnia 11 grudnia 2009 r. przez Radę Europejską, podkreślono, że wzajemne uznawanie powinno zostać rozszerzone na małżeńskie ustroje majątkowe i majątkowe następstwa separacji osób pozostających w związkach.

W „Sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE – 2010 r.: Usuwanie przeszkód w zakresie praw obywatelskich UE"[3], przyjętym dnia 27 października 2010 r., Komisja uznała brak pewności w zakresie praw majątkowych par międzynarodowych za jedną z głównych przeszkód, jakie obywatele UE nadal napotykają w życiu codziennym, kiedy pragną skorzystać poza granicami swojego kraju z praw przysługujących im dzięki UE. W celu rozwiązania tego problemu Komisja zapowiedziała więc w sprawozdaniu przyjęcie w 2011 r. wniosku dotyczącego aktu prawnego, który ułatwić miałby międzynarodowym parom (małżeństwom lub zarejestrowanym związkom) identyfikację właściwego sądu i prawa w zakresie ich praw majątkowych.

---

[1] Dz.U. L 12 z 15.1.2001, s. 1.
[2] Dz.U. L 53 z 3.3.2005, s. 1.
[3] COM(2010) 603.

1.2. Podstawa i cele wniosku

Zwiększona mobilność osób w ramach przestrzeni bez granic wewnętrznych powoduje, że obywatele różnych państw członkowskich znacznie częściej wchodzą ze sobą w związki i przebywają na terytorium państw członkowskich, którego obywatelstwa nie posiadają. Pary takie często dokonują także zakupu przedmiotów majątkowych położonych na terytorium różnych państw Unii. Badanie zrealizowane w 2003 r. przez konsorcjum ASSER-UCL[4] wykazało znaczenie zjawiska par międzynarodowych w Unii i unaoczniło trudności praktyczne i prawne, jakie pary te napotykają zarówno w bieżącym zarządzaniu swoim majątkiem, jak i w przypadku jego podziału na skutek separacji lub śmierci jednego z małżonków. Trudności te spowodowane są często dużymi rozbieżnościami między mającymi zastosowanie przepisami, zarówno z zakresu prawa materialnego, jak i prawa prywatnego międzynarodowego, regulującymi skutki majątkowe związków małżeńskich.

Ze względu na specyfikę obu form związku – małżeństwa i zarejestrowanego związku partnerskiego – i odmienne skutki prawne, jakie związki te wywołują, Komisja przedstawia dwa odrębne wnioski ustawodawcze: pierwszy – dotyczący rozporządzenia w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych oraz drugi – dotyczący rozporządzenia w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich.

Celem niniejszego wniosku jest przede wszystkim ustanowienie w Unii Europejskiej jasnych ram prawnych, regulujących warunki określania sądu właściwego, prawa właściwego w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych, oraz ułatwienie przepływu orzeczeń i dokumentów urzędowych między państwami członkowskimi.

2. WYNIK KONSULTACJI – OCENA SKUTKÓW

W ramach przygotowań do opracowania niniejszego wniosku przeprowadzono szerokie konsultacje z państwami członkowskimi, instytucjami i społeczeństwem. W następstwie badania przeprowadzonego w 2003 r. Komisja opublikowała dnia 17 lipca 2006 r. zieloną księgę w sprawie kolizji przepisów w sprawach dotyczących majątkowego ustroju małżeńskiego, w której mowa w szczególności o jurysdykcji sądów i wzajemnym uznawaniu orzeczeń[5]. Księga ta zapoczątkowała proces szeroko zakrojonych konsultacji. Komisja powołała grupę ekspertów „PRM/III", odpowiedzialną za przygotowanie wniosku. W skład grupy weszli przedstawiciele różnych profesji zajmujących się omawianymi kwestiami, wywodzący się z różnych europejskich kultur prawnych. W latach 2008-2010 grupa zebrała się pięciokrotnie. Dnia 28 września 2009 r. Komisja zorganizowała również publiczne posiedzenie, w którym uczestniczyło około 100 osób, i w czasie którego potwierdzono konieczność przyjęcia unijnego instrumentu w dziedzinie małżeńskich ustrojów majątkowych, regulującego między innymi kwestie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń. Dnia 23 marca 2010 r. zorganizowane zostało ponadto

---

4 Zob. *Etude sur les régimes matrimoniaux des couples mariés et sur le patrimoine des couples non mariés dans le droit international privé et le droit interne des Etats membres de l'Union* (Badanie kwestii majątkowego ustroju małżeńskiego oraz majątku par niepozostających w związku małżeńskim w prawie prywatnym międzynarodowym i prawie wewnętrznym państw członkowskich Unii), wykonane przez Consortium ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

5 COM(2006) 400.

spotkanie z ekspertami krajowymi, na którym omówiono główne założenia przygotowywanego wniosku.

Komisja przygotowała także wspólną ocenę skutków dla wniosku dotyczącego małżeńskich ustrojów majątkowych oraz wniosku w sprawie skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich. Jest ona załączona do niniejszego wniosku.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

3.1. Podstawa prawna

Podstawą prawną niniejszego wniosku jest art. 81 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który uprawnia Radę do przyjmowania środków dotyczących prawa rodzinnego mających skutki transgraniczne, po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Dziedzina małżeńskich ustrojów majątkowych jest zależna od istnienia relacji rodzinnych między zainteresowanymi stronami. Małżeński ustrój majątkowy jest jednakże tak ściśle związany z instytucją małżeństwa, że nawet jeśli dotyczy stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami oraz między małżonkami a osobami trzecimi, musi być uznany za element objęty zakresem prawa rodzinnego. Powstaje on wyłącznie na skutek zawarcia małżeństwa i ustaje wraz z jego rozwiązaniem (na skutek śmierci jednego z małżonków, rozwodu lub separacji prawnej).

Celem niniejszego wniosku jest stworzenie pełnego zbioru zasad z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego mających zastosowanie do małżeńskich ustrojów majątkowych. Wniosek dotyczy więc jurysdykcji sądów, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych. Przepisy zawarte we wniosku mają zastosowanie wyłącznie w sytuacjach o charakterze transnarodowym.

3.2. Zasada pomocniczości

Cele wniosku mogą zostać osiągnięte tylko poprzez ustanowienie wspólnych zasad w dziedzinie małżeńskich ustrojów majątkowych, które to zasady muszą być identyczne, aby gwarantowały obywatelom pewność i przewidywalność prawa. Jednostronne działania ze strony państw członkowskich byłyby zatem sprzeczne z tym celem. W omawianej dziedzinie istnieją dwie konwencje międzynarodowe Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego – konwencja z dnia 17 lipca 1905 r. dotycząca kolizji ustawodawstw co do skutków małżeństwa w zakresie praw i obowiązków małżonków w ich stosunkach osobistych i majątkowych, oraz konwencja z dnia 14 marca 1978 r. dotycząca prawa właściwego dla małżeńskich ustrojów majątkowych. Konwencje zostały ratyfikowane jednak tylko przez 3 państwa członkowskie i nie zawierają rozwiązań adekwatnych do skali problemów, których dotyczy niniejszy wniosek, zidentyfikowanych zarówno w ramach badania skutków, jak i konsultacji społecznych. Ze względu na charakter i skalę napotykanych przez obywateli problemów, cele mogą zostać osiągnięte tylko na szczeblu Unii.

3.3. Zasada proporcjonalności

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności, ponieważ jest ściśle ograniczony do działań niezbędnych do osiągnięcia założonych celów. Wniosek nie harmonizuje krajowych przepisów z dziedziny małżeńskich ustrojów majątkowych. Nie ma on również wpływu na przewidziane ustawodawstwem państw członkowskich opodatkowanie zniesienia małżeńskich ustrojów

majątkowych. Niniejszy wniosek nie spowoduje dodatkowych obciążeń finansowych czy administracyjnych dla obywateli, a dodatkowe obciążenie dla zainteresowanych władz krajowych będzie bardzo niewielkie.

3.4. Wpływ na prawa podstawowe

Zgodnie ze Strategią skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych przez Unię Europejską[6] Komisja sprawdziła, czy wniosek jest zgodny z zasadami zapisanymi w Karcie.

Nie narusza on prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny zgodnie z ustawami krajowymi, czyli praw przewidzianych w art. 7 i 9 Karty.

Prawo własności, o którym mowa w art. 17 Karty, zostało wzmocnione. Większa przewidywalność co do prawa właściwego mającego zastosowanie do całości majątku pary pozwoli małżonkom skuteczniej korzystać z przysługującego im prawa własności.

Komisja zweryfikowała także, czy należycie uwzględniony został art. 21, zakazujący wszelkiej dyskryminacji.

Ponadto zawarte we wniosku przepisy ułatwią obywatelom Unii, a zwłaszcza parom małżeńskim, dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Ułatwiają one wprowadzanie w życie art. 47 Karty praw podstawowych, który gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu. Dzięki wprowadzeniu obiektywnych kryteriów wskazywania właściwego sądu, zostanie wyeliminowane prawdopodobieństwo równoległych postępowań sądowych i prześcigania się małżonków przy wnoszeniu sprawy do sądu przez bardziej aktywną stronę postępowania.

3.5. Wybór instrumentów

Konieczność zapewnienia pewności i przewidywalności prawa wymaga opracowania jasnych i jednolitych przepisów i narzuca wybór formy rozporządzenia. Proponowane przepisy w zakresie jurysdykcji, prawa właściwego i przepływu orzeczeń są szczegółowe i precyzyjne i nie ma konieczności ich transpozycji do krajowych porządków prawnych. Realizacja powyższych celów byłaby zagrożona, gdyby państwa członkowskie dysponowały marginesem swobody przy wprowadzaniu w życie ustanowionych przepisów.

4. WPŁYW NA BUDŻET, UPROSZCZENIE I SPÓJNOŚĆ Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI UNII

4.1. Wpływ na budżet

Wniosek nie ma wpływu na budżet Unii.

4.2. Uproszczenie

Harmonizacja norm jurysdykcyjnych pozwoli na znaczne uproszczenie procedur, ułatwi bowiem wskazanie, według wspólnych zasad, sądu właściwego do rozpatrywania sprawy dotyczącej majątkowego ustroju małżeńskiego. Rozszerzenie jurysdykcji sądów przed którymi toczą się – na podstawie istniejących lub przyszłych instrumentów Unii – postępowania rozwodowe,

---

[6] Komunikat Komisji, COM(2010) 573 z 19.10.2010.

postępowania w sprawie separacji prawnej, unieważnienia małżeństwa lub w sprawie dziedziczenia, na postępowania w zakresie majątkowego ustroju małżeńskiego z tymi sprawami związane, stworzy korzystną dla obywateli sytuację, w której jeden sąd będzie zajmował się wszystkimi aspektami ich sprawy.

Harmonizacja norm kolizyjnych pozwoli na znaczne uproszczenie procedur, umożliwiając obywatelom wskazanie prawa właściwego na podstawie jednolitego zbioru norm zastępujących krajowe normy kolizyjne istniejące w państwach członkowskich.

Wreszcie przepisy dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych ułatwią ich przepływ między państwami członkowskimi.

4.3. Spójność z pozostałymi obszarami polityki Unii

Niniejszy wniosek wpisuje się w ramy działań prowadzonych przez Komisję w celu wyeliminowania przeszkód napotykanych przez obywateli Unii przy korzystaniu z praw, jakie przysługują im dzięki UE w życiu codziennym, opisanych w przywołanym powyżej sprawozdaniu na temat obywatelstwa Unii z 2010 r.

5. UWAGI DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH ARTYKUŁÓW

5.1. Rozdział I: Zakres stosowania i definicje

Artykuł 1

Pojęcie małżeńskiego ustroju majątkowego należy interpretować w sposób autonomiczny i objąć nim zarówno kwestie z zakresu bieżącego zarządzania majątkiem małżonków, jak i z zakresu zniesienia ustroju majątkowego na skutek separacji pary lub śmierci jednego z partnerów.

Właściwym sposobem na określenie dziedzin objętych zakresem przyszłego instrumentu wydawało się stworzenie wyczerpującej listy zagadnień wyłączonych z zakresu stosowania rozporządzenia. Co za tym idzie, kwestie podlegające już istniejącym rozporządzeniom Unii, takie jak obowiązki alimentacyjne[7], zwłaszcza między małżonkami, oraz zagadnienia dotyczące ważności i skutków darowizn[8], będą wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia. Kwestie z dziedziny prawa spadkowego także zostają wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia.

Rozporządzenie nie ma wpływu na istotę praw rzeczowych obciążających przedmiot majątkowy, kwalifikację przedmiotów majątkowych i praw oraz określenie prerogatyw przysługujących podmiotom tych praw.

Wyłączenie obejmuje również jawność praw rzeczowych, w szczególności działanie księgi wieczystej i skutki wpisu lub braku wpisu do księgi wieczystej.

Artykuł 2

---

[7] Regulowane przepisami rozporządzenia (WE) nr 4/2009 (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

[8] Regulowane przepisami rozporządzenia (WE) nr 593/2008 (Dz.U. L 177 z 04.07.2008, s. 6).

Niektóre definicje pojęć figurujących w niniejszym rozporządzeniu są wspólne z innymi – mającymi zastosowanie lub będącymi przedmiotem negocjacji – instrumentami Unii, w celu zapewnienia spójności, ułatwienia ich zrozumienia i wdrażania.

Ponadto proponowana w niniejszym rozporządzeniu definicja „sądu" obejmuje organy i osoby, które wykonują swoje funkcje na mocy przekazania lub wyznaczenia przez sąd, co pozwala na utożsamianie aktów wydawanych przez te organy z orzeczeniami sądowymi pod względem sposobu uznawania i wykonywania w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym zostały wydane.

5.2. Rozdział II: Jurysdykcja

Postępowania sądowe dotyczące małżeńskich ustrojów majątkowych mają często związek ze zniesieniem ustroju spowodowanym zakończeniem małżeństwa, śmiercią jednego z małżonków lub separacją.

Celem niniejszego wniosku dotyczącego rozporządzenia jest zwłaszcza zagwarantowanie obywatelom, że różne powiązane postępowania rozpatrywane będą przez sądy tego samego państwa członkowskiego. Dlatego właśnie rozporządzenie zapewnia dostosowanie zasad wskazywania sądów właściwych do rozpatrywania aspektów majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich z zasadami już wprowadzonymi w innych instrumentach europejskich lub zasadami, których wprowadzenie rozważa się.

Artykuł 3

Aby zagwarantować więc, aby w przypadku śmierci jednego z małżonków, sąd, do którego wniesiono sprawę, mógł zajmować się zarówno kwestiami dziedziczenia po zmarłym małżonku, jak i zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego, niniejszy artykuł stanowi, że jurysdykcja sądu właściwego w zakresie dziedziczenia i testamentu, wskazanego zgodnie z zasadami przewidzianymi we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego, zostaje rozszerzona na kwestie zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego powiązane z otwarciem tego spadku lub z tym testamentem.

Artykuł 4

Na tej samej zasadzie, jurysdykcja sądu właściwego do rozpatrywania spraw dotyczących rozwodu, unieważnienia małżeństwa lub separacji prawnej na podstawie przepisów rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 będzie mogła, za zgodą małżonków, zostać rozszerzona na kwestie zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego wynikającego z postępowania w sprawie separacji i na inne kwestie dotyczące małżeńskiego ustroju majątkowego, związane z takim postępowaniem.

Artykuł 5

Ten artykuł przewiduje ponadto specyficzne normy jurysdykcyjne, mające zastosowanie poza wszelkim postępowaniem spadkowym lub postępowaniem w sprawie separacji (np. w przypadku zmiany ustroju majątkowego z inicjatywy małżonków). Wykaz łączników uporządkowanych według hierarchii ważności pozwala wskazać państwo członkowskie, którego sądy są właściwe w sprawach z zakresu małżeńskich ustrojów majątkowych.

Do łączników tych należą w szczególności: wspólne miejsce zwykłego pobytu małżonków, ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu małżonków, jeżeli jeden z nich nadal tam zamieszkuje oraz miejsce zwykłego pobytu pozwanego; kryteria te są powszechnie wykorzystywane i często pokrywają się z lokalizacją przedmiotów majątkowych należących do małżonków.

Artykuł 6

Jeśli na podstawie poprzednich artykułów nie udało się stwierdzić jurysdykcji żadnego sądu, art. 6 pozwala na wskazanie państwa członkowskiego, którego sądy będą mogły rozpatrywać daną sprawę na zasadzie odstępstwa. Gwarantuje to małżonkom i zainteresowanym osobom trzecim dostęp do wymiaru sprawiedliwości w przypadku, gdy jeden lub kilka przedmiotów majątkowych należących do jednego lub obu małżonków znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego, oraz w przypadku, gdy oboje małżonków posiada obywatelstwo tego państwa członkowskiego.

5.3. Rozdział III: Prawo właściwe

Artykuł 15

W niniejszym rozporządzeniu zdecydowano się na jednolity system – wszystkie przedmioty majątkowe należące do małżonków podlegają jednemu prawu – prawu właściwemu dla majątkowego ustroju małżeńskiego.

Nieruchomości są specyficznym elementem majątku pary i jedną z możliwości jest poddanie ich prawu państwa, w którym się znajdują (*lex rei sitae*), co sprowadza się do dopuszczenia w pewnym zakresie możliwości zastosowania różnych przepisów krajowych w odniesieniu do ustroju majątkowego pary (fr. *dépeçage*). Rozwiązanie to może jednakże być źródłem trudności, w szczególności w momencie zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego, ponieważ powoduje niepożądane zaburzenie jedności ustroju majątkowego (podczas gdy zobowiązania nadal podlegałyby jednemu reżimowi) i stosowanie różnych systemów prawnych do poszczególnych składników ustroju majątkowego. W związku z tym rozporządzenie stanowi, że prawo właściwe dla majątkowego ustroju małżeńskiego, wybrane przez małżonków lub wskazane na podstawie innych przepisów, będzie miało zastosowanie do całości majątku należącego do małżonków – ruchomego i nieruchomego, niezależnie od lokalizacji.

Artykuł 16

W trakcie konsultacji osiągnięto szeroki konsensus co do przyznania stronom pewnej swobody przy określaniu prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego. Taka możliwość wyboru musi jednakże być obwarowana pewnymi zasadami, aby zapobiec sytuacjom wyboru prawa mającego mały związek z rzeczywistą sytuacją pary lub zachodzącymi zmianami, i musi obejmować opcję wyboru prawa państwa, w którym małżonkowie mają zwykłe miejsce pobytu lub którego obywatelstwo posiada jeden z małżonków lub przyszłych małżonków.

Artykuł 17

W większości państw członkowskich większość par małżeńskich nie dokonuje wyraźnego wyboru prawa właściwego dla swojego małżeńskiego ustroju majątkowego, co uzasadnia przyjęcie wspólnych dla wszystkich państw członkowskich przepisów pozwalających wskazać stosowne prawo właściwe. Wykaz łączników uporządkowanych według hierarchii ważności pozwala wskazać, które prawo powinno być stosowane, zapewniając tym samym przewidywalność,

zarówno dla małżonków, jak i dla osób trzecich. Kryteria te pozwalają pogodzić rzeczywistą sytuację pary, zwłaszcza jeśli chodzi o ustalanie pierwszego wspólnego miejsca zwykłego pobytu, z potrzebą łatwego określenia prawa właściwego dla jej małżeńskiego ustroju majątkowego.

Artykuł 18

Oprócz przyznania małżonkom możliwości wyboru prawa właściwego w chwili zawierania związku małżeńskiego (art. 16), niniejszy artykuł zapewnia możliwość dokonania tego wyboru także później, w trakcie trwania związku. Na tej samej zasadzie, małżonkowie, którzy wybrali dane prawo właściwe w chwili zawierania związku małżeńskiego, mogą następnie zdecydować się na zmianę tego prawa i wybór innego.

Dopuszczalna jest jedynie dobrowolna zmiana prawa właściwego przez małżonków. Aby uniknąć wszelkiego ryzyka niepewności prawa, przepisy rozporządzenia nie przewidują automatycznej zmiany prawa właściwego, jeśli strony nie wyrażą takiej woli lub jeśli nie zostały o tym poinformowane.

Ponadto, aby zapobiec niepożądanym konsekwencjom zmiany prawa właściwego, zmiana powinna wywoływać skutek jedynie na przyszłość, chyba że małżonkowie wyraźnie postanowią, że ma zastosowanie ze skutkiem wstecznym.

Zapewniona jest także ochrona praw osób trzecich na wypadek zmiany małżeńskiego ustroju majątkowego pary mogącej naruszać ich interesy, rozporządzenie przewiduje bowiem, że skutki zmiany ustroju majątkowego będą ograniczone do stron i nie będą naruszać praw osób trzecich.

Artykuły 19-20

W artykułach tych określono formalne zasady wyboru prawa właściwego oraz zasady dotyczące formy umowy majątkowej małżeńskiej. Mają one również przyczyniać się do ochrony słabszej grupy osób, którą w przypadku małżeństwa są często kobiety.

Artykuł 22

Aby uwzględnić przepisy krajowe, zwłaszcza dotyczące ochrony domu rodzinnego, ten przepis pozwala państwu członkowskiemu odstąpić od stosowania prawa obcego na korzyść prawa krajowego. Tak więc, w celu zapewnienia ochrony domu rodzinnego, państwo członkowskie, na terytorium którego się on znajduje, będzie mogło narzucić swoje własne zasady takiej ochrony. W wyjątkowych przypadkach państwo to może zastosować swoje prawo w stosunku do każdego, kto żyje na jego terytorium, na zasadzie „preferencji" w stosunku do prawa mającego zastosowanie zwyczajowo lub prawa właściwego dla umowy majątkowej małżeńskiej, jaką dana osoba zawarła w innym państwie członkowskim.

5.4. Rozdział IV: Uznawanie, wykonalność i wykonywanie

Niniejszy wniosek przewiduje swobodny przepływ orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych. W ten sposób zapewnia ich wzajemne uznawanie, opierające się na wzajemnym zaufaniu, które wynika z integracji państw członkowskich w Unii Europejskiej.

Konkretyzacją tego swobodnego przepływu jest jednolita procedura uznawania i wykonywania orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych wydanych lub sporządzonych w innym

państwie członkowskim. Procedura ta zastępuje procedury krajowe, obecnie istniejące w poszczególnych państwach członkowskich. Na poziomie europejskim zharmonizowane zostały również i ograniczone do niezbędnego minimum podstawy odmowy uznania lub wykonania. Zastąpią one różnorodne i często bardziej rozbudowane przyczyny, jakie obowiązują obecnie na poziomie krajowym.

Orzeczenia

Proponowane przepisy dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń są zgodne z przepisami zaproponowanymi w zakresie dziedziczenia. W związku z tym zawierają one odesłanie do procedury exequatur, która obowiązuje w sprawach cywilnych i handlowych. W konsekwencji wszelkie decyzje państwa członkowskiego są uznawane w innych państwach członkowskich, bez konieczności szczególnego postępowania. Aby uzyskać wykonanie orzeczenia, wnioskodawca będzie musiał wszcząć procedurę jednolitą w państwie wykonania, prowadzącą do stwierdzenia wykonalności. Procedura jest jednostronna i ogranicza się w pierwszym etapie do weryfikacji dokumentów. Dopiero w późniejszym stadium, jeśli pozwany wyraża sprzeciw, sędzia bada ewentualne przyczyny odmowy. Motywy te zapewniają odpowiednią ochronę praw pozwanego.

Wprowadzenie tych zasad stanowi duże osiągnięcie w tej dziedzinie w porównaniu z sytuacją obecną. Uznawanie i wykonywanie orzeczeń regulowane jest bowiem obecnie prawem krajowym państw członkowskich lub umowami dwustronnymi łączącymi niektóre państwa członkowskie. Procedury, jakich należy dopełnić różnią się w zależności od zainteresowanego państwa członkowskiego, tak jak i dokumenty wymagane w celu stwierdzenia wykonalności orzeczenia i powody odmowy orzeczeń wydanych w innych państwach członkowskich.

Jak podkreślono powyżej, niniejsze rozporządzenie jest pierwszym aktem w dziedzinie małżeńskich ustrojów majątkowych i dotyczy prawa rodzinnego (zob. pkt 3.1). Zważywszy na ten specyficzny kontekst, swobodny przepływ orzeczeń podlega procedurze exequatur, w rozumieniu obecnie obowiązującego rozporządzenia Bruksela I[9].

Jednakże na późniejszym etapie, po dokonaniu oceny przepisów zawartych w niniejszym rozporządzeniu i rozwoju współpracy sądowej w dziedzinie małżeńskich ustrojów majątkowych oraz w dziedzinach powiązanych, w szczególności rozporządzenia „Bruksela IIa”[10], będzie można rozważyć zniesienie, tak jak i w innych dziedzinach, wymogu przeprowadzenia dodatkowego postępowania (exequatur).

Dokumenty wydane przez organy, które wykonują swoje funkcje na mocy przekazania lub wyznaczenia, zgodnie z definicją sądu przewidzianą w art. 2 niniejszego rozporządzenia, będą traktowane tożsamo z orzeczeniami i w związku z tym zostaną objęte przepisami dotyczącymi uznawania i wykonywania przewidzianymi w tym rozdziale.

Dokumenty urzędowe

W związku z praktycznym znaczeniem dokumentów urzędowych dla spraw dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych i w celu zapewnienia spójności niniejszego rozporządzenia z

---

9 Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.

10 Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338 z 23.12.2003).

innymi instrumentami Unii, niniejsze rozporządzenie ma zapewnić uznawanie tych dokumentów, gwarantując ich swobodny przepływ.

Uznanie aktów urzędowych oznacza, że przysługuje im taka sama moc dowodowa w zakresie ich treści i uwzględnionych faktów oraz takie samo domniemanie ważności i mocy wykonawczej, jak w kraju pochodzenia.

5.5. Rozdział V: Skutki wobec osób trzecich

Przepisy tego rozdziału mają zapewnić, aby bezpieczeństwo prawa gwarantowane małżonkom szło w parze z ochroną osób trzecich przeciwko zastosowaniu przepisów, których nie mogły one znać ani przewidzieć. Państwo członkowskie ma więc możliwość określenia, że w przypadku dokumentów sporządzanych między jednym z małżonków a osobą trzecią przebywającą na terytorium tego państwa, małżonek będzie mógł odwoływać się do przepisów mających zastosowanie do swojego małżeńskiego ustroju majątkowego tylko jeśli zostały one w tym państwie opublikowane, osoba trzecia została o nich powiadomiona lub powinna była zostać powiadomiona.

2011/0059 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego[11],

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego[12],

uwzględniając opinię Komitetu Regionów[13],

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Unia Europejska postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwój obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w którym zapewniony jest swobodny przepływ osób. W celu stopniowego utworzenia takiej przestrzeni Unia powinna przyjmować środki dotyczące dziedziny współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne.

(2) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. uznała zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów sądowych za podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu środków pozwalających na wprowadzenie w życie tej zasady.

(3) W dniu 30 listopada 2000 r. Rada przyjęła projekt programu środków służących realizacji zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych[14]. Program ten zawiera środki odnoszące się do harmonizacji norm kolizyjnych, mające ułatwić wzajemne uznawanie orzeczeń. Przewiduje on opracowanie jednego lub kilku instrumentów z zakresu wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów

---

[11] Dz.U. C […] z […], s. […].
[12] Dz.U. C […] z […], s. […].
[13] Dz.U. C […] z […], s. […].
[14] Dz.U. L 12 z 15.1.2001, s. 1.

majątkowych oraz majątkowych następstw separacji osób pozostających w związkach niemałżeńskich.

(4) Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 4–5 listopada 2004 r. Rada Europejska przyjęła nowy program zatytułowany: „Program haski: wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej”[15]. W programie tym Rada wezwała Komisję do przedstawienia zielonej księgi w sprawie konfliktu przepisów w sprawach dotyczących majątkowego ustroju małżeńskiego, poruszającej między innymi zagadnienia jurysdykcji sądów i wzajemnego uznawania. W programie podkreślono konieczność przyjęcia przed 2011 r. instrumentu dotyczącego tej dziedziny.

(5) Dnia 17 lipca 2006 r. Komisja przyjęła zieloną księgę[16] w sprawie kolizji przepisów w sprawach dotyczących majątkowego ustroju małżeńskiego, w której mowa w szczególności o jurysdykcji sądów i wzajemnym uznawaniu orzeczeń. Przyjęcie zielonej księgi zapoczątkowało proces szeroko zakrojonych konsultacji poświęconych wszelkim trudnościom, jakie pary napotykają w kontekście europejskim z chwilą zniesienia ustroju majątkowego oraz rozwiązaniom prawnym tych problemów.

(6) Podobnie w programie sztokholmskim z grudnia 2009 r., który zawiera priorytetowe cele w zakresie sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa na lata 2010-2014[17], podkreślono, że wzajemne uznawanie powinno zostać rozszerzone na małżeńskie ustroje majątkowe i majątkowe następstwa separacji osób pozostających w związkach.

(7) W „Sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE – 2010 r.: usuwanie przeszkód w zakresie praw obywatelskich UE”[18], przyjętym dnia 27 października 2010 r., Komisja zapowiedziała przyjęcie wniosku dotyczącego instrumentu legislacyjnego umożliwiającego zniesienie przeszkód dla swobodnego przepływu osób, w tym przede wszystkim trudności, jakie napotykają pary w zarządzaniu swoim majątkiem lub w przypadku jego podziału.

(8) W celu zapewnienia parom małżeńskim pewności prawa w odniesieniu do posiadanych przedmiotów majątkowych i zaoferowania im pewnej przewidywalności, należy ująć w jednym instrumencie wszystkie przepisy mające zastosowanie do małżeńskich ustrojów majątkowych.

(9) Aby osiągnąć zakładane cele, niniejsze rozporządzenie stanowi zbiór przepisów dotyczących jurysdykcji sądów, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz dokumentów urzędowych, a także skutków prawnych małżeńskich ustrojów majątkowych wobec osób trzecich.

(10) Niniejsze rozporządzenie dotyczy kwestii związanych z małżeńskimi ustrojami majątkowymi. Nie definiuje ono pojęcia „małżeństwa”, które określone jest w ustawodawstwie państw członkowskich.

(11) Zakres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien obejmować wszystkie kwestie cywilnoprawne związane z małżeńskimi ustrojami majątkowymi, zarówno w zakresie

---

15 Dz.U. L 53 z 3.3.2005, s. 1.
16 COM(2006) 400.
17 Dz.U. L 115 z 4.5.2010, s. 1.
18 COM(2010) 603.

bieżącego zarządzania majątkiem małżonków, jak i zniesienia ustroju, zwłaszcza na skutek separacji pary lub śmierci jednego z małżonków.

(12) Obowiązki alimentacyjne między małżonkami regulowane są przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych[19], należy je w związku z tym wykluczyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, podobnie jak zagadnienia dotyczące ważności i skutków darowizn, podlegające przepisom rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)[20].

(13) Kwestie dotyczące istoty praw rzeczowych mogą być regulowane przepisami krajowymi państw członkowskich, podobnie jak kwestie jawności tych praw, należy je w związku z tym również wyłączyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, tak jak stało się to w przypadku rozporządzenia (UE) nr …/… *[Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego]*[21]. W ten sposób sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się przedmiot majątkowy należący do jednego lub obu małżonków, mogą podejmować środki z zakresu prawa rzeczowego, związane zwłaszcza z wpisaniem przeniesienia przedmiotu majątkowego do rejestru publicznego, jeśli prawo tego państwa członkowskiego przewiduje taką możliwość.

(14) Aby uwzględnić rosnącą mobilność par małżeńskich oraz zapewnić usprawnienie wymiaru sprawiedliwości, normy jurysdykcyjne zawarte w niniejszym rozporządzeniu przewidują, że kwestie dotyczące małżeńskiego ustroju majątkowego, w tym jego zniesienia, które związane są z postępowaniem rozwodowym, postępowaniem w sprawie separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa, będą rozpatrywane przez sądy państwa członkowskiego właściwe do rozpatrywania spraw w postępowaniu rozwodowym, postępowaniu w sprawie separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000[22] .

(15) Z tych samych względów kwestie dotyczące małżeńskiego ustroju majątkowego, które związane są ze śmiercią jednego z małżonków, powinny być rozpatrywane przez sąd właściwy do orzekania w sprawie z zakresu dziedziczenia po zmarłym małżonku, wskazany na podstawie rozporządzenia (UE) nr …/… [*Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego*].

(16) W przypadku gdy kwestie dotyczące małżeńskiego ustroju majątkowego nie są związane ani z postępowaniem rozwodowym, postępowaniem w sprawie separacji prawnej lub

---

19 JO L 7 du 10.1.2009, p. 1.
20 JO L 177 du 4.7.2008, p. 6.
21 Dz.U. C […] z […], s. […].
22 Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1.

unieważnienia małżeństwa, ani ze śmiercią jednego z małżonków, małżonkowie mogą postanowić o przedłożeniu kwestii dotyczących swojego małżeńskiego ustroju majątkowego do rozpatrzenia sądom państwa członkowskiego, którego prawo wybrali jako prawo właściwe dla ich ustroju majątkowego. Decyzja ta przybiera postać umowy między małżonkami, którą można zawrzeć w każdej chwili, w tym w trakcie postępowania.

(17) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać wskazanie sądów państwa członkowskiego posiadających jurysdykcję terytorialną w zakresie rozpatrywania spraw dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych w przypadkach innych niż separacja pary lub śmierć jednego z małżonków, a w szczególności przewidywać jurysdykcję konieczną, aby zapobiec sytuacjom pozbawienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

(18) W interesie prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości należy unikać sytuacji, w których w dwóch państwach członkowskich wydawane są niezgodne ze sobą orzeczenia. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno zawierać ogólne przepisy proceduralne, wzorowane na rozporządzeniu Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych[23].

(19) Aby ułatwić małżonkom zarządzanie majątkiem, niniejsze rozporządzenie umożliwi im wybór prawa właściwego dla ich majątku, niezależnie od formy i lokalizacji przedmiotów majątkowych, spośród praw, z którymi małżonkowie mają ścisły związek ze względu na miejsce pobytu lub posiadane obywatelstwo. Wyboru tego będzie można dokonać w każdej chwili, w momencie zawierania związku małżeńskiego lub w trakcie jego trwania.

(20) Prawo wybrane przez małżonków do regulowania skutków majątkowych małżeństwa lub, w przypadku niedokonania wyboru, prawo wskazane na podstawie łączników, powinno mieć zastosowanie, także wówczas gdy nie jest prawem państwa członkowskiego. Aby ułatwić sądom jednego państwa członkowskiego stosowanie prawa innego państwa członkowskiego, europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych, utworzona na mocy decyzji Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r.[24], może być pomocna pod względem informowania sądów o treści prawa obcego.

(21) Na wypadek niedokonania wyboru prawa właściwego i w celu pogodzenia potrzeby przewidywalności i pewności prawa z koniecznością uwzględnienia rzeczywistej sytuacji pary, niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzać zharmonizowane normy kolizyjne opierające się na łącznikach uszeregowanych według ważności, umożliwiające wskazanie prawa właściwego dla całości majątku małżonków. Pierwszym kryterium powinno być pierwsze wspólne miejsce zwykłego pobytu małżonków po zawarciu przez nich związku małżeńskiego, kolejnym – prawo państwa, którego wspólne obywatelstwo posiadają małżonkowie w chwili zawierania związku. Jeżeli żadne z powyższych kryteriów nie zostanie spełnione lub jeżeli małżonkowie nie posiadają pierwszego wspólnego miejsca zwykłego pobytu ze względu na wspólne podwójne obywatelstwo w chwili zawierania związku, trzecie kryterium powinno stanowić prawo państwa, z którym małżonkowie mają wspólnie najściślejszy związek, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności, a zwłaszcza państwa, w którym związek małżeński został zawarty, z zastrzeżeniem, że istnienie tego ścisłego związku rozpatruje się uwzględniając stan w momencie zawierania małżeństwa.

---

23 JO L 12 du 16.1.2001, p. 1.

24 Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

(22) W sytuacji, gdy do wskazania prawa właściwego służy pojęcie „obywatelstwa”, należy uwzględnić fakt, że niektóre państwa, których system prawny oparty jest na *common law*, stosują jako łącznik pojęcie „miejsca zamieszkania”, a nie „obywatelstwa”.

(23) Aby zagwarantować pewność prawa w zakresie transakcji i zapobiec wszelkim modyfikacjom prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego bez wiedzy małżonków, nie może dojść do żadnej zmiany prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego bez wyraźnej woli stron. Podjęta przez małżonków decyzja o zmianie nie będzie miała zastosowania ze skutkiem wstecznym, chyba że zostanie to wyraźnie wskazane przez małżonków. Zmiana ta w żadnym wypadku nie będzie naruszać praw osób trzecich i ważności wcześniej sporządzonych dokumentów.

(24) Ze względu na znaczenie wyboru prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego, niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzać pewne zabezpieczenia gwarantujące, że małżonkowie lub przyszli małżonkowie są świadomi konsekwencji dokonanego wyboru. Wybór ten powinien przebiegać w sposób przewidziany dla umowy majątkowej małżeńskiej w prawie państwa, którego prawo wybrano jako prawo właściwe, lub w prawie państwa, w którym dokument został sporządzony, i mieć postać co najmniej dokumentu pisemnego, opatrzonego datą i podpisanego przez obu małżonków. Ponadto należy przestrzegać ewentualnych wymogów formalnych w zakresie ważności, jawności lub rejestracji takich umów, określonych prawem państwa, którego prawo wybrano jako prawo właściwe, lub prawem państwa, w którym sporządzono dokument.

(25) W wyjątkowych okolicznościach względy interesu publicznego powinny dawać sądom państw członkowskich możliwość odmowy stosowania prawa obcego w danym przypadku, jeżeli byłoby to oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego. Niezależnie od powyższego sądy nie powinny mieć możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego w celu odmowy stosowania prawa innego państwa lub odmowy uznania lub wykonania orzeczenia, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej, wydanych lub sporządzonych w innym państwie, w sytuacji, gdy zastosowanie klauzuli porządku publicznego byłoby sprzeczne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 21, zakazującym wszelkich form dyskryminacji.

(26) Ponieważ niektóre państwa posiadają co najmniej dwa systemy prawne lub zestawy zasad dotyczących kwestii będących przedmiotem niniejszego rozporządzenia, należy przewidzieć, w jakim stopniu przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie w różnych jednostkach terytorialnych tych państw.

(27) Ze względu na fakt, iż wzajemne uznawanie orzeczeń wydanych w państwach członkowskich jest jednym z celów niniejszego rozporządzenia, powinno ono przewidywać przepisy dotyczące uznawania i wykonania orzeczeń, wzorowane na rozporządzeniu (WE) nr 44/2001, dostosowane w razie potrzeby do szczególnych wymogów dziedziny będącej przedmiotem niniejszego rozporządzenia.

(28) Aby uwzględnić różne podejście do kwestii dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych w państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno gwarantować uznawanie i wykonywanie dokumentów urzędowych. Jednakże jeżeli chodzi o uznanie dokumentów urzędowych, nie można dokumentów tych traktować jak orzeczeń sądowych. Uznanie aktów urzędowych oznacza, że przysługuje im taka sama moc dowodowa w zakresie ich treści oraz że wywołują one takie same skutki jak w państwie członkowskim

pochodzenia, a także iż przysługuje im domniemanie ważności, które może zostać podważone.

(29) O ile prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego powinno regulować stosunki prawne między każdym z małżonków a osobami trzecimi, zasady powoływania się na to prawo należy jednak uregulować przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym małżonek lub osoba trzecia mają miejsce zwykłego pobytu, w celu zapewnienia ochrony osoby trzeciej. Prawo tego państwa członkowskiego mogłoby zatem przewidywać, że małżonek może powołać się wobec tej osoby trzeciej na prawo właściwe dla swojego małżeńskiego ustroju majątkowego, jedynie jeśli warunki rejestracji lub jawności przewidziane w tym państwie członkowskim zostały spełnione, chyba że osoba trzecia znała lub powinna była znać prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego.

(30) W celu poszanowania międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich, niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. Wzgląd na spójność z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia wymaga jednak, by w stosunkach między państwami członkowskimi miało ono pierwszeństwo stosowania przed konwencjami.

(31) Z uwagi na fakt, że cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie swobodny przepływ osób w Unii Europejskiej, umożliwienie małżonkom organizacji stosunków majątkowych pomiędzy sobą oraz stosunków z osobami trzecimi, zarówno na czas trwania związku, jak i na wypadek zniesienia ustroju majątkowego, większa przewidywalność i pewność prawa, nie mogą zostać w sposób wystarczający osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia Europejska może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości, ustanowioną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(32) Niniejsze rozporządzenie jest zgodne z prawami podstawowymi oraz zachowuje zasady uznane przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, a zwłaszcza jej art. 7, 9, 17, 21 i 47 dotyczącymi odpowiednio poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny zgodnie z ustawami krajowymi, prawa własności, niedyskryminacji i prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu. Sądy państw członkowskich powinny stosować niniejsze rozporządzenie z poszanowaniem tych praw i zasad.

(33) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, [Zjednoczone Królestwo i Irlandia notyfikowały swoją wolę uczestnictwa w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia]/[bez uszczerbku dla art. 4 wspomnianego protokołu, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie są nim związane ani nie mają do nich zastosowania jego przepisy].

(34) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w

przyjęciu niniejszego rozporządzenia, w związku z tym nie jest nim związana, ani nie ma ono do niej zastosowania,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

Zakres stosowania i definicja

Artykuł 1
Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do małżeńskich ustrojów majątkowych.

   Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się w szczególności do spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

2. W niniejszym rozporządzeniu „państwo członkowskie" oznacza każde państwo członkowskie z wyjątkiem Danii [, Zjednoczonego Królestwa i Irlandii].

3. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:

   a) zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych małżonków,

   b) obowiązki alimentacyjne;

   c) darowizny między małżonkami;

   d) prawa do dziedziczenia małżonka pozostającego przy życiu,

   e) spółka między małżonkami;

   f) istota praw rzeczowych obciążających przedmiot majątkowy i jawność tych praw.

Artykuł 2
Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia przyjmuje się następujące definicje:

a) „małżeński ustrój majątkowy" – ogół zasad regulujących stosunki majątkowe pomiędzy małżonkami oraz stosunki pomiędzy nimi a osobami trzecimi;

b) „umowa majątkowa małżeńska" – każda umowa regulująca stosunki majątkowe pomiędzy małżonkami oraz stosunki między nimi a osobami trzecimi;

c) „dokument urzędowy" – dokument, który został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia i którego autentyczność:

(i) dotyczy podpisu i treści dokumentu urzędowego, oraz

(ii) została stwierdzona przez organ publiczny lub inny organ do tego uprawniony;

d) „orzeczenie” – każde orzeczenie wydane w sprawach dotyczących małżeńskiego ustroju majątkowego przez sąd państwa członkowskiego, niezależnie od tego, czy zostanie ono określone jako wyrok, postanowienie, zarządzenie czy tytuł egzekucyjny, włącznie z postanowieniem w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania wydanym przez urzędnika sądowego;

e) „państwo członkowskie pochodzenia” – państwo członkowskie, w którym, w zależności od przypadku, wydano orzeczenie, zawarto umowę majątkową małżeńską, sporządzono dokument urzędowy, zatwierdzono ugodę sądową lub dokument potwierdzający zniesienie ustroju majątkowego lub każdy inny dokument wydawany przez organ sądowy lub organ przez niego upoważniony lub przedstawiany takim organom;

f) „wezwane państwo członkowskie” – państwo członkowskie, w którym wystąpiono o uznanie lub wykonanie orzeczenia, umowy majątkowej małżeńskiej, dokumentu urzędowego, ugody sądowej bądź dokumentu potwierdzającego zniesienie ustroju majątkowego lub każdego innego dokumentu wydawanego przez organ sądowy lub organ przez niego upoważniony lub przedstawianego takim organom;

g) „sąd” – każdy właściwy organ sądowniczy państwa członkowskiego sprawujący funkcje orzecznicze w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych oraz każdy inny organ niesądowniczy lub osoba, które na mocy przekazania lub wyznaczenia przez organ sądowniczy państwa członkowskiego wykonują funkcje należące do kompetencji sądów, przewidziane w niniejszym rozporządzeniu;

h) „ugoda sądowa” – ugoda dotycząca małżeńskiego ustroju majątkowego, zatwierdzona przez sąd lub zawarta przed sądem w trakcie postępowania.

Rozdział II

Jurysdykcja

Artykuł 3

Jurysdykcja w przypadku śmierci jednego z małżonków

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę z zakresu dziedziczenia po jednym z małżonków na podstawie rozporządzenia (UE) nr …/… [*Parlamentu i Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie utworzenia europejskiego certyfikatu spadkowego*,] jest również sądem właściwym do orzekania w kwestiach majątkowego ustroju małżeńskiego powiązanych ze sprawą z zakresu dziedziczenia.

Artykuł 4

Jurysdykcja w przypadku rozwodu, separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę z zakresu rozwodu, separacji prawnej lub unieważnienia małżeństwa na podstawie rozporządzenia (WE) nr 2201/2003, jest również – za zgodą małżonków – sądem właściwym do orzekania w kwestiach majątkowego ustroju małżeńskiego powiązanych z wnoszoną sprawą.

Zgoda ta może zostać wyrażona w każdej chwili, w tym w trakcie postępowania. Jeśli jest ona wyrażana przed rozpoczęciem postępowania, musi zostać sformułowana na piśmie, opatrzona datą i podpisana przez obie strony.

W przypadku braku zgody małżonków, kwestię jurysdykcji regulują przepisy art. 5 i kolejnych.

Artykuł 5

Jurysdykcja w innych przypadkach

1. W przypadkach inne niż przewidziane w art. 3 i 4, sądem właściwym do orzekania w postępowaniu związanym z majątkowym ustrojem małżeńskim małżonków jest sąd państwa członkowskiego:

   a) w którym małżonkowie mają wspólne miejsce zwykłego pobytu, lub, w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

   b) w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jeden z nich nadal tam zamieszkuje, lub, w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

   c) w którym pozwany ma miejsce zwykłego pobytu, lub, w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

   d) którego obywatelstwo lub – w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii – wspólne miejsce zamieszkania, posiada oboje małżonków.

2. Strony mogą również uzgodnić, że sąd państwa członkowskiego, którego prawo wybrali oni jako prawo właściwe dla swojego małżeńskiego ustroju majątkowego zgodnie z art. 16 i 18, jest sądem właściwym do orzekania w kwestiach dotyczących ich małżeńskiego ustroju majątkowego.

   Zgoda ta może zostać wyrażona w każdej chwili, w tym w trakcie postępowania. Jeśli jest ona wyrażana przed rozpoczęciem postępowania, musi zostać sformułowana na piśmie, opatrzona datą i podpisana przez obie strony.

Artykuł 6

Jurysdykcja dodatkowa

Jeżeli żaden sąd nie jest właściwy na podstawie art. 3, 4 lub 5, właściwy jest sąd państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się jeden lub kilka przedmiotów majątkowych

należących do jednego lub obu małżonków; w tym przypadku sąd, do którego wniesiono sprawę, orzeka jedynie w zakresie tych przedmiotów.

Artykuł 7
Jurysdykcja konieczna

Jeżeli żaden sąd państwa członkowskiego nie jest właściwy na podstawie art. 3, 4, 5 lub 6, sąd jakiegokolwiek państwa członkowskiego może – w wyjątkowych przypadkach i pod warunkiem, że sprawa ma wystarczający związek z tym państwem członkowskim – orzekać w sprawie małżeńskiego ustroju majątkowego, jeśli postępowanie jest niemożliwe lub nie może zostać we właściwy sposób wszczęte lub przeprowadzone w państwie trzecim.

Artykuł 8
Jurysdykcja w przypadku powództwa wzajemnego

Sąd, do którego wniesiono sprawę na podstawie art. 3, 4, 5, 6 lub 7, przed którym toczy się postępowanie, jest także właściwy do zbadania powództwa wzajemnego, o ile wchodzi ono w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 9
Wniesienie sprawy do sądu

Sprawę uważa się za wniesioną do sądu:

a) z dniem, w którym dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny został złożony w sądzie, o ile wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie powinien był podjąć, aby dokument został doręczony pozwanemu; lub

b) jeśli dokument ma być doręczony przed złożeniem go w sądzie – z dniem, w którym otrzymał go organ odpowiedzialny za doręczenie, o ile wnioskodawca nie zaniedbał następnie podjęcia kroków, jakie powinien był podjąć w celu złożenia tego dokumentu w sądzie.

Artykuł 10
Badanie jurysdykcji

Sąd państwa członkowskiego, do którego wniesiono sprawę dotyczącą małżeńskiego ustroju majątkowego, w której sąd ten nie jest właściwy na mocy niniejszego rozporządzenia, stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji.

Artykuł 11
Badanie dopuszczalności postępowania

1. Jeżeli pozwany, którego miejsce zwykłego pobytu znajduje się na terytorium państwa innego niż państwo członkowskie, w którym postępowanie zostało wszczęte, nie wda się w spór, sąd właściwy zawiesza postępowanie do czasu ustalenia, że pozwany miał możliwość otrzymania dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu

równorzędnego w czasie umożliwiającym mu obronę lub że w tym celu podjęte zostały wszelkie niezbędne czynności.

2. W miejsce przepisów ust. 1 niniejszego artykułu stosuje się przepisy art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych[25], jeśli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny miał zostać przekazany z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego zgodnie z przywołanym rozporządzeniem.

3. Jeżeli przepisy rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 nie mają zastosowania, stosuje się art. 15 konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, jeśli dokument wszczynający postępowanie lub dokument równorzędny miał zostać przekazany za granicę zgodnie z tą konwencją.

Artykuł 12
Zawisłość sprawy

1. W sytuacji gdy do sądów różnych państw członkowskich wniesiono sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, stwierdza swoją jurysdykcję w terminie sześciu miesięcy, chyba że uniemożliwiają to nadzwyczajne okoliczności. Na wniosek każdego innego sądu, do którego wniesiono sprawę, sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, informuje ten sąd o dacie wniesienia sprawy oraz określa, czy stwierdził swoją jurysdykcję w danej sprawie, a jeśli nie, podaje szacunkowy termin jej stwierdzenia.

3. Jeżeli jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, zostanie stwierdzona, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Artykuł 13
Sprawy wiążące się ze sobą

1. W sytuacji gdy przed sądami różnych państw członkowskich zawisłe są sprawy wiążące się ze sobą, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może zawiesić postępowanie.

2. Jeżeli sprawy takie są zawisłe przed sądami pierwszej instancji, sąd, do którego wniesiono sprawę później, może – na wniosek jednej ze stron – także stwierdzić brak swej jurysdykcji, pod warunkiem, że sąd, do którego najpierw wniesiono sprawę, jest właściwy w przedmiotowych sprawach, a połączenie spraw jest dopuszczalne w danym porządku prawnym.

---

[25] Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79.

3. Na potrzeby niniejszego artykułu, sprawami wiążącymi się ze sobą są sprawy, które łączy tak ścisły związek, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.

Artykuł 14
Środki tymczasowe i środki zabezpieczające

Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych lub zabezpieczających, przewidzianych w prawie danego państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia sądem właściwym do rozstrzygnięcia co do istoty sprawy jest sąd innego państwa członkowskiego.

Rozdział III

Prawo właściwe

Artykuł 15
Jedność prawa właściwego

Prawo właściwe dla majątkowego ustroju małżeńskiego na podstawie art. 16, 17 i 18 ma zastosowanie do wszystkich przedmiotów majątkowych należących do małżonków.

Artykuł 16
Wybór prawa właściwego

Małżonkowie lub przyszli małżonkowie mogą dokonać wyboru prawa właściwego dla swojego małżeńskiego ustroju majątkowego, pod warunkiem, że jest to:

a) prawo państwa, w którym małżonkowie lub przyszli małżonkowie mają wspólne miejsce zwykłego pobytu, lub

b) prawo państwa, w którym jeden z małżonków lub przyszłych małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w chwili dokonywania wyboru, lub

c) prawo państwa, którego obywatelstwo jeden z małżonków lub przyszłych małżonków posiada w chwili dokonywania wyboru.

Artykuł 17
Wskazanie prawa właściwego w przypadku niedokonania wyboru

1. Jeśli małżonkowie nie dokonali wyboru, prawem właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego jest:

a) prawo państwa, w którym małżonkowie mają pierwsze wspólne miejsce zwykłego pobytu po zawarciu związku małżeńskiego, lub, w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

b) prawo państwa, którego obywatelstwo małżonkowie wspólnie posiadają w chwili zawarcia związku małżeńskiego, lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

c) prawo państwa, z którym małżonkowie mają wspólnie najściślejszy związek, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności, a zwłaszcza państwa, w którym związek małżeński został zawarty.

2. Przepisy ust. 1 lit. b) nie mają zastosowania w przypadku gdy małżonkowie posiadają więcej niż jedno wspólne obywatelstwo.

Artykuł 18
Zmiana prawa właściwego

Małżonkowie mogą, w każdej chwili trwania związku małżeńskiego, poddać swój małżeński ustrój majątkowy prawu innemu niż prawo dotychczas mające zastosowanie. Mogą oni wyznaczyć wyłącznie:

a) prawo państwa, w którym jeden z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w chwili dokonywania wyboru;

b) prawo państwa, którego obywatelstwo jeden z małżonków posiada w chwili dokonywania wyboru.

O ile małżonkowie nie postanowią inaczej, zmiana prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego w trakcie trwania związku małżeńskiego ma skutek jedynie na przyszłość.

Jeśli małżonkowie postanawiają nadać zmianie prawa właściwego moc wsteczną, pozostaje to bez uszczerbku dla ważności wcześniejszych dokumentów sporządzonych na mocy prawa dotychczas mającego zastosowanie, ani dla praw osób trzecich wynikających z prawa uprzednio mającego zastosowanie.

Artykuł 19
Formalne zasady wyboru prawa właściwego

1. Wybór prawa właściwego przebiega w sposób przewidziany dla umowy majątkowej małżeńskiej w prawie państwa, którego prawo wybrano jako prawo właściwe, bądź państwa, w którym dokument został sporządzony.

2. Niezależnie od przepisów ust. 1, wybór musi być co najmniej wyraźny, mieć postać dokumentu pisemnego, opatrzonego datą i podpisanego przez obu małżonków.

3. W przypadku gdy prawo państwa członkowskiego, w którym oboje małżonków ma wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili dokonywania wyboru, o którym mowa w ust. 1, przewiduje w stosunku do umowy majątkowej małżeńskiej dodatkowe wymogi formalne, wymogów tych należy przestrzegać.

Artykuł 20

Prawo właściwe dla formy umowy majątkowej małżeńskiej

1. Forma umowy majątkowej małżeńskiej odpowiada formie określonej prawem właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego bądź prawem państwa, w którym umowa zostaje sporządzona.

2. Niezależnie od przepisów ust. 1, umowa majątkowa małżeńska musi mieć co najmniej postać dokumentu pisemnego, opatrzonego datą i podpisanego przez obu małżonków.

3. W przypadku gdy prawo państwa członkowskiego, w którym oboje małżonków ma wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili podpisywania umowy majątkowej małżeńskiej, przewiduje w stosunku do umowy majątkowej małżeńskiej dodatkowe wymogi formalne, wymogów tych należy przestrzegać.

Artykuł 21

Uniwersalny charakter normy kolizyjnej

Prawo wyznaczone na podstawie przepisów niniejszego rozdziału stosuje się także wówczas, gdy nie jest prawem państwa członkowskiego.

Artykuł 22

Przepisy wymuszające swoje zastosowanie

Przepisy niniejszego rozporządzenia nie naruszają stosowania przepisów wymuszających swoje zastosowanie, których przestrzeganie uważane jest przez państwo członkowskie za tak istotny element ochrony jego interesów publicznych, takich jak organizacja polityczna, społeczna lub gospodarcza, że znajdują one zastosowanie do stanów faktycznych objętych ich zakresem bez względu na to, jakie prawo jest właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 23

Porządek publiczny państwa sądu orzekającego

Stosowania normy prawa wyznaczonego na podstawie niniejszego rozporządzenia można odmówić jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest w sposób oczywisty niezgodne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego.

Artykuł 24

Wyłączenie odesłania

Za właściwe – na podstawie niniejszego rozporządzenia – prawo danego państwa uważa się normy prawa materialnego obowiązujące w tym państwie, z wyłączeniem norm prawa prywatnego międzynarodowego.

Artykuł 25

Państwa posiadające co najmniej dwa systemy prawne – terytorialne kolizje przepisów

W przypadku gdy państwo składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własny system prawny lub zbiór norm dotyczących kwestii podlegających niniejszemu rozporządzeniu:

a) wszelkie odniesienia do prawa takiego państwa są rozumiane, do celów wskazania prawa właściwego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, jako odniesienia do prawa obowiązującego w danej jednostce terytorialnej;

b) wszelkie odniesienia do miejsca zwykłego pobytu w tym państwie są rozumiane jako odniesienia do miejsca zwykłego pobytu w jednostce terytorialnej;

c) wszelkie odniesienia do obywatelstwa dotyczą jednostki terytorialnej wskazanej prawem tego państwa lub, w przypadku braku stosownych przepisów, jednostki terytorialnej wybranej przez strony, lub, w przypadku niedokonania przez nie wyboru, jednostki terytorialnej, z którą małżonek lub małżonkowie mają najściślejszy związek.

Rozdział IV

Uznawanie, wykonalność i wykonywanie

SEKCJA 1

ORZECZENIA

Podsekcja 1

Uznawanie

Artykuł 26

Uznawanie orzeczeń

1. Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek postępowania.

2. Jeżeli sporna jest kwestia uznania orzeczenia, wówczas każda zainteresowana strona, która powołuje się na uznanie jako na podstawowy zarzut w sporze, może w trybie postępowania, o którym mowa w art. [38–56] rozporządzenia (WE) nr 44/2001, wystąpić z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie podlega uznaniu.

3. Jeżeli uznanie jest powoływane przed sądem państwa członkowskiego w charakterze kwestii ubocznej, sąd ten jest właściwy by rozstrzygać o uznaniu.

Artykuł 27
Podstawy nieuznania orzeczenia

Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

a) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego;

b) pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał możliwość;

c) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w wezwanym państwie członkowskim;

d) orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania w wezwanym państwie członkowskim.

Artykuł 28
Zakaz ponownego badania jurysdykcji sądu pochodzenia

1. Jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia nie może być przedmiotem ponownego badania.

2. Kryterium porządku publicznego, o którym mowa w art. 23, nie ma zastosowania do norm jurysdykcyjnych, o których mowa w art. 3–8.

Artykuł 29
Wyłączenie kontroli merytorycznej

Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Artykuł 30
Zawieszenie postępowania

Sąd państwa członkowskiego, do którego wnosi się sprawę o uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, może zawiesić postępowanie, jeżeli od orzeczenia został wniesiony zwyczajny środek zaskarżenia.

Podsekcja 2

Wykonywanie

Artykuł 31
Wykonalność orzeczeń

Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim i w tym państwie wykonalne są wykonywane w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami art. [38–56 i 58] rozporządzenia (WE) nr 44/2001.

SEKCJA 2

DOKUMENTY URZĘDOWE I UGODY SĄDOWE

Artykuł 32
Uznawanie dokumentów urzędowych

1. Dokumenty urzędowe sporządzone w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich, chyba że ich ważność zostanie zakwestionowana zgodnie z prawem właściwym i pod warunkiem, że uznanie nie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego.

2. Uznanie dokumentów urzędowych powoduje, że zyskują one moc dowodową w zakresie ich treści oraz że przysługuje im zwykłe domniemanie ważności.

Artykuł 33
Wykonalność dokumentów urzędowych

1. Wykonalność w innym państwie członkowskim dokumentów urzędowych sporządzonych i wykonalnych w jednym państwie członkowskim stwierdza się, na wniosek, w postępowaniu przewidzianym w przepisach art. [38–57] rozporządzenia (WE) nr 44/2001.

2. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia wniesiony na mocy art. [43 i 44] rozporządzenia (WE) nr 44/2001 może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko wówczas, jeżeli wykonanie dokumentu urzędowego jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanego państwa członkowskiego.

Artykuł 34
Uznawanie i wykonalność ugód sądowych

Ugody sądowe wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia są uznawane, a ich wykonalność stwierdzana w innym państwie członkowskim na wniosek każdej zainteresowanej strony na takich samych zasadach jak dokumenty urzędowe. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia wniesiony na mocy art. [42 lub 44] rozporządzenia (WE) nr 44/2001 może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko wówczas, jeżeli wykonanie ugody sądowej jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego wykonania.

Rozdział V

Skutki wobec osób trzecich

Artykuł 35
Skutki wobec osób trzecich

1. Skutki małżeńskiego ustroju majątkowego dla stosunków prawnych łączących jednego z małżonków z osobą trzecią regulowane są przepisami prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Jednakże prawo państwa członkowskiego może przewidywać, że małżonek nie może powoływać się wobec osoby trzeciej na prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego, jeśli jego miejsce zwykłego pobytu lub miejsce zwykłego pobytu osoby trzeciej znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego oraz jeśli przewidziane prawem tego państwa formalności w zakresie jawności lub rejestracji nie zostały spełnione, chyba że osoba trzecia znała lub powinna była znać prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego.

3. Podobnie porządek prawny państwa członkowskiego, w którym położona jest nieruchomość, może przewidywać analogiczną do przewidzianej w ust. 2 zasadę dla stosunków prawnych łączących jednego z małżonków z osobą trzecią w odniesieniu do tej nieruchomości.

Rozdział VI

Przepisy ogólne i końcowe

Artykuł 36
Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu konwencji dwustronnych lub wielostronnych, których stronami, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno państwo członkowskie lub kilka państw członkowskich, a które dotyczą dziedzin regulowanych przepisami niniejszego rozporządzenia, bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich na mocy art. 351 Traktatu.

2. Niezależnie od ust. 1 niniejsze rozporządzenie ma w stosunkach między państwami członkowskimi pierwszeństwo przed konwencjami, które dotyczą dziedzin regulowanych jego przepisami i których stronami są państwa członkowskie.

Artykuł 37

Informacje udostępniane publicznie i przekazywane właściwym organom

1. Najpóźniej do dnia […] r., państwa członkowskie przekazują Komisji, w języku (-ach) urzędowym (-ych), które uznają za stosowne:

   a) opis ich ustawodawstwa i procedur krajowych dotyczących przepisów z zakresu małżeńskich ustrojów majątkowych, a także odpowiednie teksty przepisów;

   b) krajowe przepisy dotyczące skutków wobec osób trzecich, o których mowa w art. 35 ust. 2 i 3.

2. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich późniejszych zmianach tych przepisów.

3. Komisja publicznie udostępnia w odpowiedni sposób informacje przekazane jej zgodnie z ust. 1 i 2, w szczególności na wielojęzycznej stronie internetowej europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

Artykuł 38

Klauzula przeglądowa

1. Najpóźniej [pięć lat od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia…], a następnie co pięć lat, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia. W razie potrzeby sprawozdaniu temu towarzyszą wnioski dotyczące dostosowania niniejszego rozporządzenia.

2. W tym celu państwa członkowskie przekazują Komisji istotne informacje dotyczące stosowania niniejszego rozporządzenia przez ich sądy.

Artykuł 39

Przepisy przejściowe

1. Przepisy rozdziału II i IV niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie do postępowań sądowych wszczętych po dacie rozpoczęcia jego stosowania, a także do dokumentów urzędowych sporządzonych, umów sądowych zawartych oraz orzeczeń wydanych po tym terminie.

2. Jednakże, jeśli postępowanie w państwie członkowskim pochodzenia zostało wszczęte przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia, orzeczenia wydane po tym terminie są uznawane i wykonywane zgodnie z przepisami rozdziału IV, o ile zastosowane normy jurysdykcyjne są zgodne z normami przewidzianymi w rozdziale II.

3. Przepisy rozdziału III mają zastosowanie wyłącznie do małżonków, którzy zawarli związek małżeński lub którzy wskazali prawo właściwe dla ich małżeńskiego ustroju majątkowego po dniu, w którym rozpoczęto stosowanie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 40
Wejście w życie

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia [rok od dnia wejścia w życie].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich zgodnie z traktatami.

Sporządzono w [….] dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący